

Bijzondere strandvondsten in het Jan Verwey Natuurcentrum

Hein Verkade

In januari en februari van dit jaar werd onze kust door diverse langdurige stormen geteisterd. De heftige stromingen die hiermee gepaard gingen hebben de bodem van de Noordzee flink beroerd.

Gevolg hiervan was dat ons strand bezaaid lag met niet alledaagse voorwerpen die angespoeld waren. Kees Verweij schreef in de vorige Strandloper al over de opmerkelijke hoeveelheid barnsteen welke tussen de mosdiertjes werden gevonden.

Opvallend was ook de grote hoeveelheid hout waarop de zee ons trakteerde. Dit keer eens niet bestaand uit pallets en andere over boord geslagen planken, maar ruwe onbewerkte takken, brokken stam, ja zelfs zeer omvangrijke stronken. Zo werd er een prachtige platgedrukte stam van een berk gevonden. Determinatie hiervan bleek niet zo moeilijk want er zaten nog stukken schors aan. Het meeste hout was echter afkomstig van naaldbomen. Diverse stukken werden als Grove Den herkend.

Eén grote stronk lag vrij hoog op het strand voor Huis ter Duin. Een schitterend gevaarte met een diameter van bijna anderhalve meter. Dankzij spontane medewerking van de fa. van der Putten werd de kolos in de tuin van het Jan Verwey Natuurcentrum gedeponeerd zodat iedereen hem nu kan bewonderen.

We waren natuurlijk nieuwsgierig naar de houtsoort, de ouderdom en de herkomst van de stronk. Door de aanwezigheid van wat schors kon al snel bepaald worden dat we hier te maken hebben met de wortelstronk van een Grove Den. De enige manier om achter de ouderdom te komen bleek toepassing van de C14-methode te zijn. Echter, de grote kans op fouten, doordat de stronk een tijd lang in zout water heeft gelegen, en de hoge kosten (ca. 600,-) hebben ons doen afzien van dit onderzoek. Het zal dus gissen blijven. Gezien de kwaliteit van de stronk en de nog aanwezige schors denk ik dat deze nog niet zo erg oud is. Een mogelijkheid is dat hij recent via rivieren in zee terecht is gekomen en vervolgens na de stormen is angespoeld.

Een tweede mogelijkheid duidt op een meer plaatselijke herkomst. Rond de twaalfde eeuw na Chr. werden grote delen van ons strandwallenland-schap door de zee verzwolgen. We kunnen er van uit gaan dat de zee toen ongeveer 1-10 kilometer kust wegsloeg. De wind heeft vervolgens grote hoeveelheden zand over de resterende Oude duinen geblazen. Dit zijn de huidige hoge Jonge Duinen. Op de oude strandwallen die zijn weggeslagen bevond zich op

veel plaatsen bos dat eveneens in de golven verdwenen is. Misschien hebben de stormen van de laatste tijd de laag losgeslagen waarin zich de resten van het bos bevonden? Het feit dat tegelijk met het hout ook massaal stukken veen zijn angespoeld kan deze theorie versterken. Deze zouden dan afkomstig zijn uit de strandvlakten welke tussen de weggeslagen strandwallen lagen.

Natuurlijk zijn er nog vele andere theorieën mogelijk. Of we er ooit achter komen is zeer de vraag, maar een beetje filosoferen is op zich al leuk.

Een tweede opvallende strandvondst welke in het Jan Verwey Natuurcentrum terecht gekomen is betreft een groot bot. Rob Vink ontdekte hem ook al in februari op het strand. Wim Baalbergen nam hem mee naar ons centrum. Het is ruim 40 cm. lang en weegt, na 6 weken op het droge, nog meer dan zes kilogram! Voor determinatie togen we naar het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie in Leiden. Na enkele stappen in dit gebouw werd het mysterie reeds ontrafeld. Een groot skelet van een walvis hing aan het plafond met daarin een kopie van ons bot. Gezien de maat van het skelet moet ons bot de ellepijp of spaakbeen van een baleinwalvis van 10-15 meter geweest zijn. De exacte soort bleek niet te achterhalen maar er vielen namen als Noordkaper, Groenlandse Walvis en Gewone Vinvis. Over de ouderdom viel niets te zeggen, wel dat dergelijke botten maar zelden worden gevonden.

Om een idee te krijgen over welk bot(je) van een walvis we hier spreken is deze in het zwart met een pijl weergegeven in onderstaande figuur met de letter 'R'.

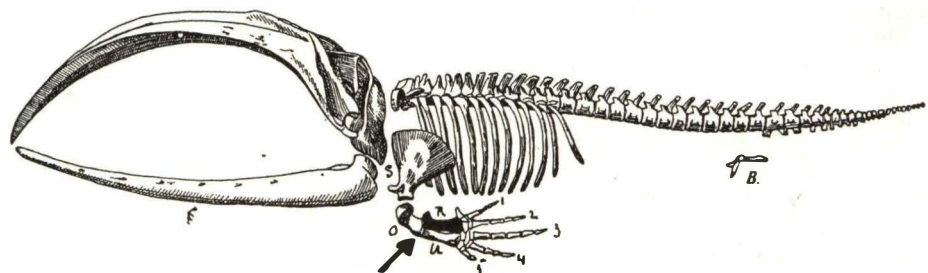

Fig. 22. Het geraamte van een walvis.

Wilt U zien hoe groot het in werkelijkheid is breng dan een bezoek aan de nieuw ingerichte hoek over walvissen in het Jan Verwey Natuurcentrum. Het ligt daar nu met vele andere Noordwijkse vondsten tentoongesteld.